

Rapport 2016:6

Jämställd regional tillväxt?

Faktaunderlag om nuläget i Västra Götaland inom befolkningsutveckling, utbildning, arbetsmarknad och ekonomiska förutsättningar.

Rapporten är första delen av dokumentet "Nuläges- och behovsanalys inklusive prioriteringar för jämställd regional tillväxt 2016-2018" som Västra Götalandsregionen lämnat in till Tillväxtverket inom ramen för regeringsuppdraget med att utveckla arbetet för jämställd regional tillväxt.

2016-06-22

Rapporten skriven av: Karin Althoff

Befolkningsstruktur

- Det finns fler män än kvinnor i Västra Götaland.
- Kvinnorna har längre medellivslängd och högre medelålder.
- En större andel av kvinnorna bor i de större tätorterna medan andelen män är högre i de glesare bebyggda områdena.
- Lika stor andel av kvinnorna som männen är födda utanför Norden/EU.
- I de större tätorterna är andelen födda utanför Norden/EU mycket högre än i de glesare bebodda områdena.

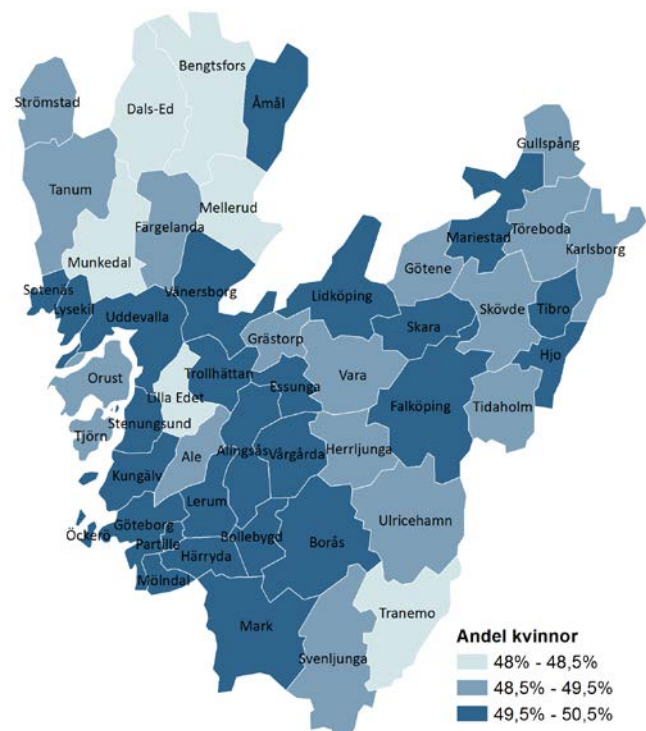
Västra Götaland år 2015	Kvinnor	Män	Båda
Antal invånare	823 000	825 700	1 648 700
Medelålder	41,9 år	40,1 år	41,0 år
Medellivslängd	83,8 år	80,1 år	-
Andel boende mindre tätort/utanför tätort	21%	23%	22%
Andel boende i större tätort	62%	60%	61%
Andel födda utanför Norden och EU28	11%	11%	11%

Källa: SCB.

Under år 2014 översteg för första gången antalet män antalet kvinnor i Västra Götaland. Tidigare har det, trots att det generellt föds något fler pojkar än flickor, varit ett kvinnoöverskott eftersom män har haft en betydligt högre dödlighet. Under åren har skillnaden i dödlighet mellan könen minskat, vilket inneburit att överskottet av kvinnor i befolkningen har minskat succesivt.

I de flesta kommunerna ligger andel kvinnor nära 50 procent, men i några, framför allt i Dalsland, östra Skaraborg och östra Sjuhärad är andelen män tydligt högre än andelen kvinnor. Generellt kan man säga att en högre andel av kvinnorna bor i en större tätort¹, 62 procent jämfört med 60 procent av männen.

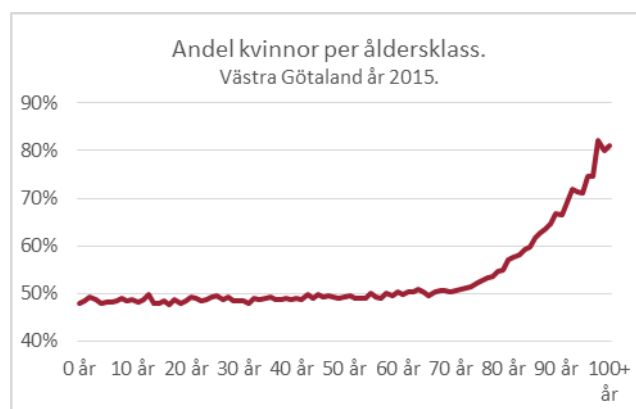
Enligt samma mönster bor en lite större andel av männen i glesare bebodda områden¹, 23 procent mot 21 procent av kvinnorna.

Källa: SCB.

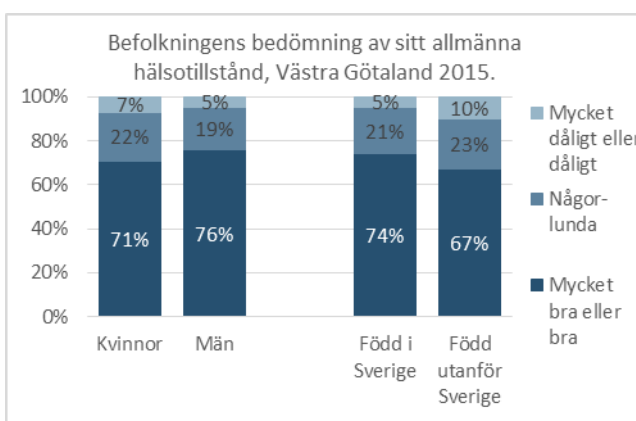
¹ En tätort är enligt SCB:s definition ett sammanhängande område med minst 200 invånare och högst 200 meter mellan husen. Med en "större tätort" avses här en tätort med fler än 10 000 invånare och med "glesare bebodda områden" avses boende utanför en tätort eller boende i en tätort med färre än 1 000 invånare.

Den genomsnittliga kvinnan i Västra Götaland är 41,9 år, vilket är nästan två år äldre än den genomsnittlige mannen som är 40,1 år. Det får sin förklaring av att det är ett mansöverkott upp till cirka 50-årsåldern, varefter kvinnorna blir fler än männen och för de allra äldsta (75+ år) är det ett mycket stort kvinnoöverskott. Trots den minskning av skillnader i dödlighet mellan könen som skett över åren så är det fortfarande nästan fyra års skillnad i medellivslängd, 83,8 år för kvinnor och 80,1 år för män.

Källa: SCB.

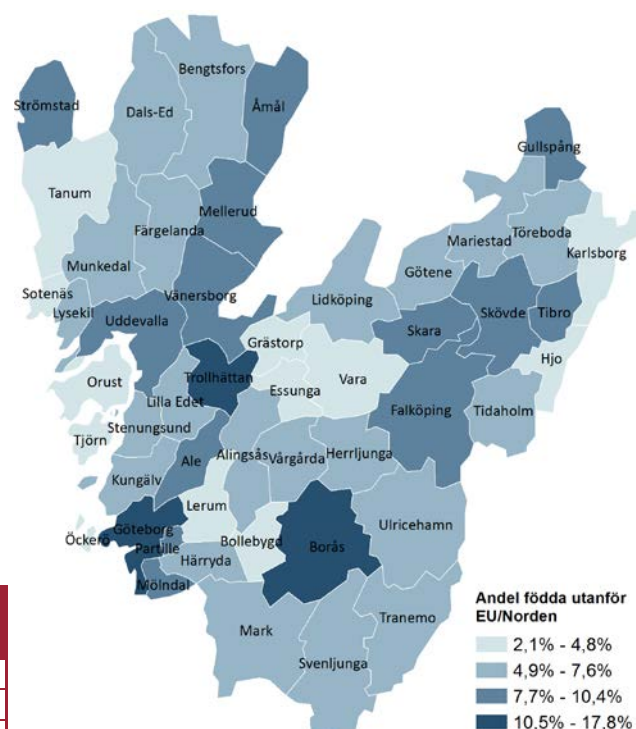
När befolkningen får bedöma sin egen hälsa anser dock en större andel av kvinnorna än männen att de har en dålig hälsa, var 14:e kvinna tycker att hon har dålig hälsa jämfört med var 20:e man.

Källa: Nationella folkhälsoenkäten.

De allra flesta invånarna i Västra Götaland, tre av fyra, bedömer att de har en bra hälsa. Även i gruppen som är född utanför Sverige anser de flesta att de har en god hälsa, men en av tio anser att de har en dålig hälsa vilket är en dubbelt så stor andel som för svenskfödda.

Andelen av kvinnor respektive män som är födda utanför Norden eller ett EU-land är lika för både kvinnor och män, 11 procent. Däremot är den geografiska spridningen ojämn. I de större tätorterna är ungefär var sjunde invånare född utanför Norden/EU medan motsvarande tal i de glesare bebodda områdena är cirka var 30:e invånare.

Källa: SCB.

Även i gruppen födda utanför Norden/EU är kvinnorna något äldre än männen i genomsnitt, men skillnaden är mindre; 39,2 år mot 38,5 år. I denna grupp är det också, tvärt emot det som gällde för befolkningen totalt, en tendens att en större andel av kvinnorna än männen bor i glesare bebodda områden, medan männen i något större utsträckning bor i de större tätorterna.

Invånare födda utanför Norden/EU, Västra Götaland 2015			
	Kvinnor	Män	Båda
Antal invånare	92 700	93 800	186 500
Medelålder	39,2 år	38,5 år	38,9 år
Andel boende mindre tätort/utanför tätort	6%	5%	5%
Andel boende i större tätort	84%	85%	85%

Utbildning och arbetsmarknad

- Kvinnor har i genomsnitt en högre utbildningsnivå än män; en högre andel kvinnor har en eftergymnasial utbildning än män och en lägre andel har endast en förgymnasial utbildning.
- Män är sysselsatta i något högre utsträckning än kvinnor, men en större andel av männen är arbetslösa.
- En större andel män än kvinnor har inkomster från egna företag och de startar även fler nya företag än kvinnor.

Västra Götaland	Kvinnor	Män	Båda
Antal invånare 25-64 år, 2015	391 600	403 700	795 300
Andel med högst grundskola 20-64 år, 2015	11%	15%	13%
Andel med eftergymnasial utbildning, 25-64 år, 2015	47%	37%	42%
Andel sysselsatta invånare 25-64 år, 2014	78%	81%	80%
Andel arbetslösa av arbetskraften, 16-64 år, april 2016	6,1%	7,3%	6,7%
Andel företagare* 20-64 år, 2014	2,9%	7,4%	5,2%
Andel företagare deltid** 20-64 år, 2014	6,4%	8,9%	7,7%
Antal nystartade företag per 1 000 invånare 20-64 år, 2014	8,1	15,9	12,1

* Andel med förvärvsinkomst enbart från egen näringsverksamhet.

** Andel med förvärvsinkomst både från tjänst och egen näringsverksamhet.

Källa: SCB, Arbetsförmedlingen och Tillväxtanalys.

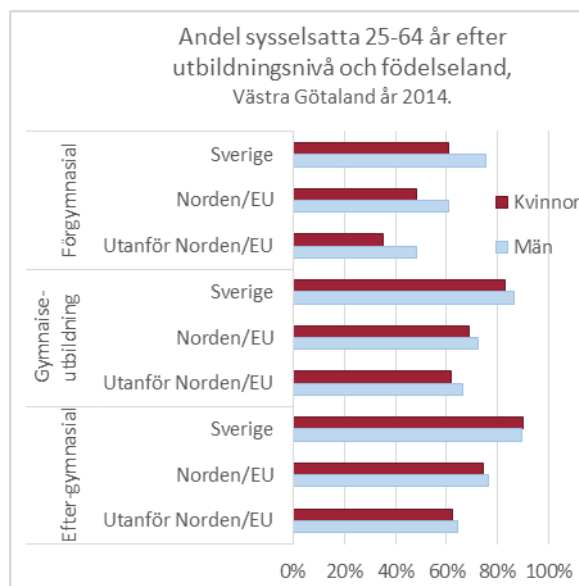
Nästan hälften av alla kvinnor i Västra Götaland mellan 25-64 år har en eftergymnasial utbildning, för män är andelen tio procentenheter lägre. Att en större andel kvinnor än män har eftergymnasial utbildning gäller för alla grupperna oavsett födelseland, men för dem födda utanför Norden/EU är skillnaden mellan könen inte så stor.

Andelen med som högst grundskoleutbildning är 11 procent för kvinnor och 15 procent för män. För kvinnor och män födda utanför Norden/EU är andelen med som högst grundskoleutbildning betydligt högre, cirka 25 procent.

Invånare födda utanför EU/Norden	Kvin- nor	Män	Båda
Andel med högst grundskola, 20-64 år 2015	26%	25%	26%
Andel med eftergymnasial utbildning, 25-64 år 2015	39%	37%	38%

Källa:SCB

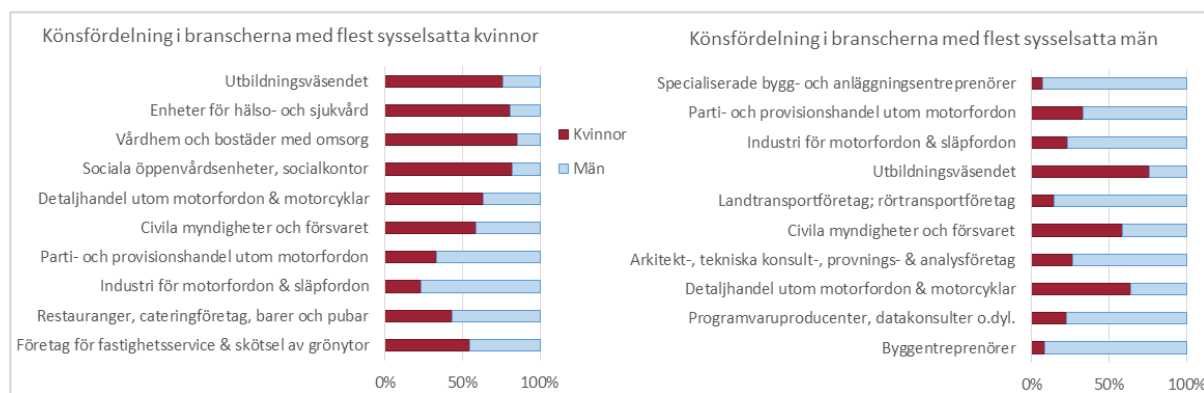
Män är sysselsatta i något högre utsträckning än kvinnor, för befolkningen mellan 25-64 år är 81 procent av männen sysselsatta mot 78 procent av kvinnorna. Störst skillnader mellan könen i sysselsättningsgrad är det i gruppen med lägst utbildningsnivå, där män har en sysselsättningsgrad cirka 15 procentenheter högre än kvinnor. I övriga grupper ligger mäns sysselsättningsgrad 2-3 procentenheter högre än kvinnornas. Undantaget är gruppen födda i Sverige med eftergymnasial utbildning, där kvinnor är sysselsatta i något högre utsträckning än männen. Det är även gruppen med högst sysselsättningsgrad för både kvinnor och män, cirka 90 procent.

Källa: SCB.

Lägst sysselsättningsgrad har kvinnor födda utanför Norden/EU med förgymnasial utbildning där bara cirka var tredje kvinna är sysselsatt.

De vanligaste branscherna för kvinnor att arbeta i är utbildningsväsendet och olika typer av vårdbranscher. För män är de vanligaste branscherna bygg- och anläggning, parti- och provisionshandel och motorindustrin, men även utbildningsväsendet är vanligt hos männen. För kvinnorna dominerar de två största branscherna, utbildning och hälso- och sjukvård, totalt arbetar nästan var tredje sysselsatt kvinna i någon av dessa branscher. För männen finns inte motsvarande dominerande branscher, i den största branschen, bygg och anläggning, arbetar 7 procent, d.v.s. ungefär var 14:e sysselsatt man.

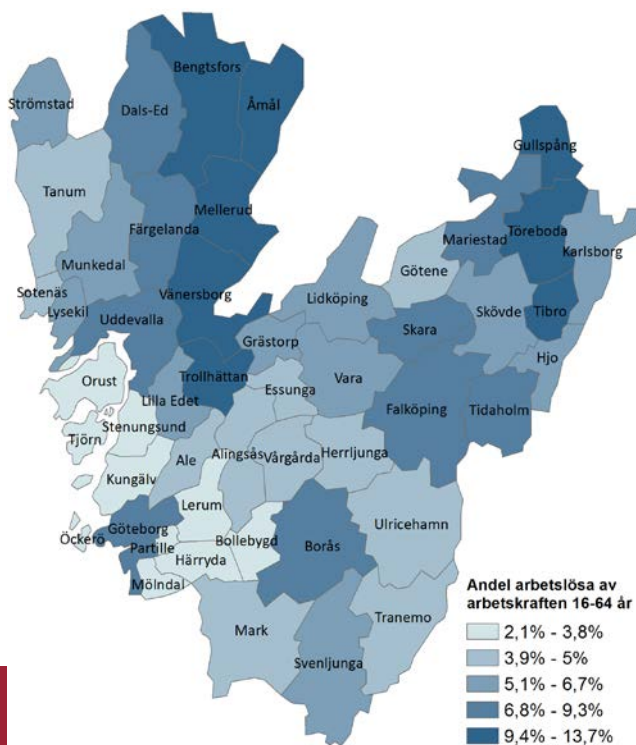
Källa: SCB.

Av de totalt 65 branscherna (SNI 2-nivå) med minst 1 000 sysselsatta i Västra Götaland, är könsfördelningen ungefär lika (mellan 40-60%) för cirka en fjärdedel, kvinnorna dominerar i 17 procent och männen i cirka 60 procent av branscherna.

En lägre andel kvinnor än män är arbetslösa, vilket gäller både för inrikes och utrikes födda. Utrikes födda har dock mer än fem gånger högre arbetslöshet än inrikes födda. Det är också en stor skillnad i arbetslöshet mellan olika kommuner i Västra Götaland, vilket delvis kan förklaras av skillnader i andel utrikes födda mellan olika kommuner. Framförallt har flera av kommunerna som har de högsta arbetslöshetssiffrorna, haft ett stort (relaterat till befolkningens mängd) kommunmottagande av nyanlända de senaste åren, som t.ex. Åmål, Mellerud, Töreboda och Gullspång. Lägst arbetslöshet är det på Öckerö med 2,1 procent, som under 2015 tog emot minst antal nyanlända per invånare av alla kommuner i Västra Götaland.

Andel arbetslösa av arbetskraften, 16-64 år			
Västra Götaland, maj 2016	Kvinnor	Män	Båda
Totalt	6,1%	7,3%	6,7%
Inrikes födda	3,3%	4,3%	3,8%
Utrikes födda	19,2%	21,1%	20,2%

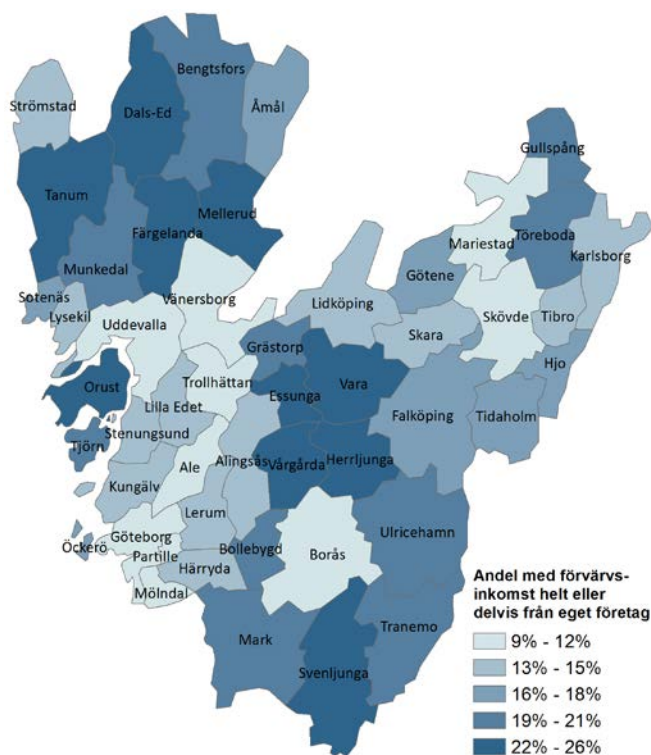
Källa: Arbetsförmedlingen

Källa: Arbetsförmedlingen.

Fler män än kvinnor i Västra Götaland lever helt eller delvis på att driva eget företag, ungefär var sjätte man jämfört med var 10:e kvinna. Män startar också dubbelt så många nya företag som kvinnor, 16 respektive 8 per 10 000 invånare.

Det är också vanligare med egenföretagare i glesare bebodda områden än i tätbefolkade områden, t.ex. i Essunga och Dals-Ed har ungefär var fjärde invånare inkomst från ett eget företag men endast var tionde i t.ex. Trollhättan och Göteborg.

Källa: SCB.

Ekonomiska tillgångar och inflytande i samhället

- En genomsnittlig man har ca 50 000 kr mer om året i disponibel inkomst än en kvinna. Individer födda utanför Norden/EU har i genomsnitt lägre inkomster än svenskfödda.
- Ungefär dubbelt så många män som kvinnor har en chefsbefattning.
- Kvinnor är i majoritet i Västra Götalandsregionens fullmäktige men män i majoritet i de flesta kommunfullmäktige.

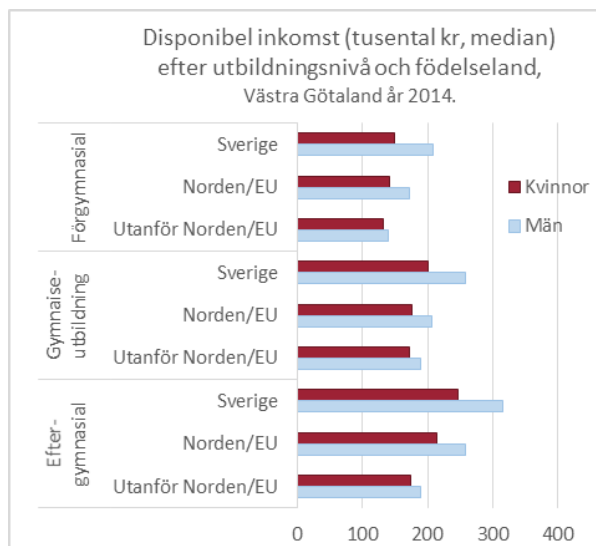
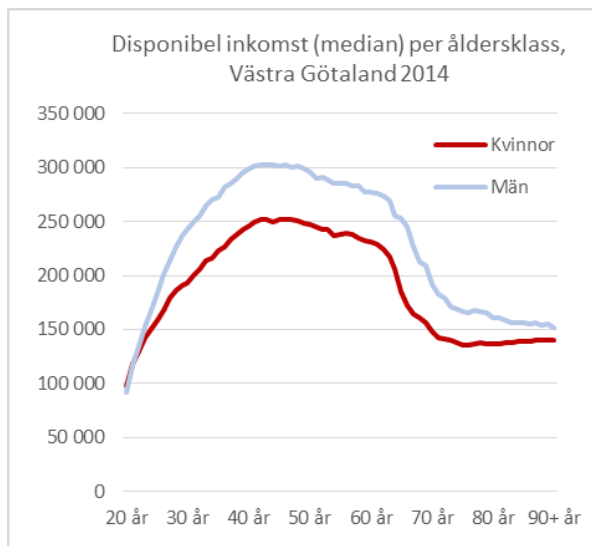
Västra Götaland	Kvinnor	Män	Båda
Disponibel inkomst, median 20+ år, 2014	188 800	239 700	211 200
Andel med chefsyrke av sysselsatta, 2014	4%	7%	6%
Andel kvinnor i regionfullmäktige, 2016	51%	49%	-
Andel kvinnor i kommunfullmäktige*, 2014	43%	57%	-

* Genomsnitt för de 49 kommunerna.

Källa: SCB, Västra Götalandsregionen och Kolada.

Den genomsnittlige mannen har cirka 50 000 kronor mer per år i disponibel inkomst² än den genomsnittliga kvinnan. Skillnaderna är som minst i tidig 20-års ålder men ökar sedan snabbt för att sedan minska igen för de allra äldsta (80+ år). Störst skillnad, cirka 70 000 kr, är det i 65-66 års åldern eftersom kvinnors inkomster i samband med pensionsåldern börjar minska ett par år tidigare än mäns.

Även uppdelat på utbildningsbakgrund och födelseland kvarstår inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män. Minst könsskillnader i inkomst är det mellan kvinnor och män med som högst förgymnasial utbildning som är födda utanför Norden/EU. Det är också gruppen som har lägst disponibel inkomst. Störst skillnad är det mellan kvinnor och män med eftergymnasial utbildning som är födda i Sverige,

Källa: SCB.

² Den disponibla inkomsten är summan av alla inkomster (både skattepliktiga som ex. löneinkomster och skattebefriade som ex. barnbidrag) minus skatt och övriga negativa transfereringar som ex. återbetalning av studielån.

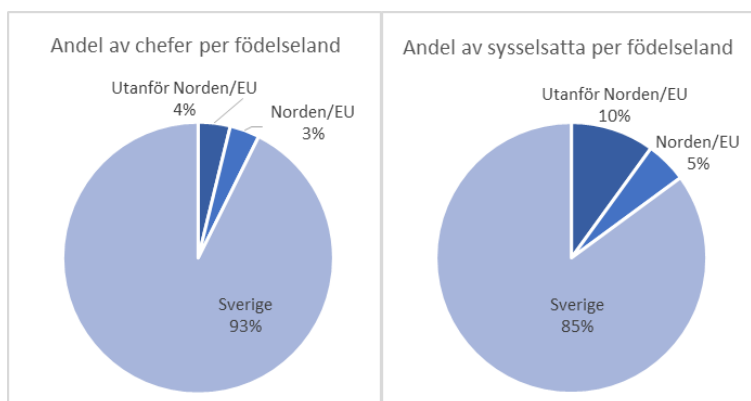
där den genomsnittlige mannen har cirka 70 000 kronor mer om året än den genomsnittliga kvinnan att spendera.

Av de cirka 45 000 förvärvsarbetande som enligt SCB:s yrkesregister är anställda som chefer är 35 procent kvinnor. I relation till antal förvärvsarbetande uppdelat på offentlig och privat sektor är det störst andel chefer bland privatanställda män, där 7 procent av de sysselsatta är chefer. För offentligt anställda kvinnor är andelen knappt hälften, cirka 3 procent.

Anställda chefer, Västra Götaland 2014	Antal			Andel av sysselsatta		
	Kvinnor	Män	Båda	Kvinnor	Män	Båda
Offentlig sektor	6 500	4 600	11 100	3%	6%	4%
Privat sektor	9 480	24 730	34 210	5%	7%	7%

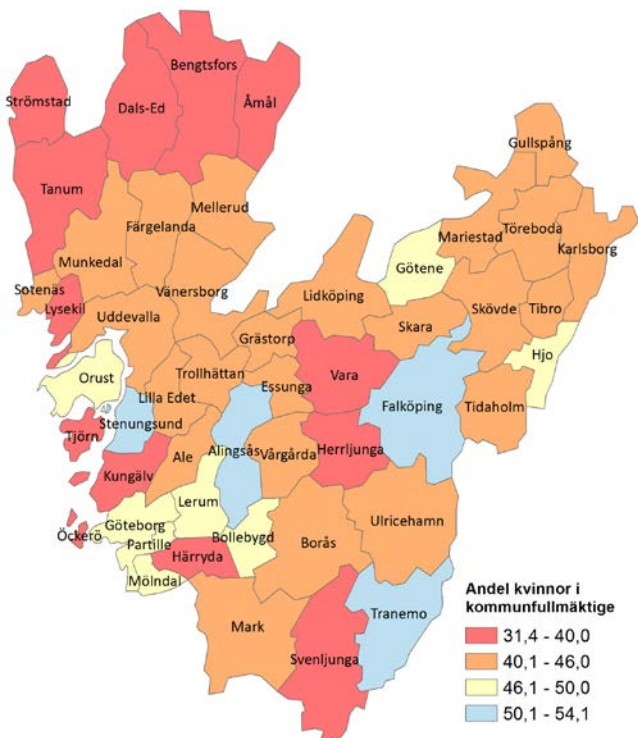
Källa: SCB.

Lägst andel chefer relaterat till andelen av de sysselsatta utifrån födelse-land har de födda utanför Norden/EU. För den gruppen är andelen av cheferna (4 procent) knappt hälften så stor som deras andel av de sysselsatta (10 procent).

Källa: SCB.

I Västra Götalandsregionens fullmäktige är 76 av 149 kvinnor, vilket motsvarar 51 procent. I de flesta kommunfullmäktige i Västra Götaland är dock män i majoritet. Av de 49 kommunerna var kvinnor i majoritet i fyra kommuner (Tranemo, Stenungsund, Falköping och Alingsås) efter valet 2014, resterade har en majoritet män.

Källa: Kolada.